

ситуацією спілкування процес прийому і видачі мовленнєвого повідомлення у взаємодії людей між собою.

Література

1. Азаров Ю.П. Искусство воспитывать: Кн. Для учителя. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Просвещение, 1985.- 448 с.
2. Зимняя И. А. Психология обучения неридной мові.- М.: Рус. язык, 1989.- 221с.

РОЛЬ ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ЗДІЙСНЕННІ НАВЧАЛЬНО - ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ У СЕРЕДНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

*І.С. Чернова, Ю.Ю. Соколова
Полтава, Україна*

У наш час особистість вчителя дуже важко недооцінити. Учитель супроводжує людину упродовж певних років її життя, допомагає зрозуміти та усвідомити споконвічні життєві цінності та знайти і вибрати вірний шлях у житті.

Звичайно, батьки виховують та розвивають дитину, проте вчителі продовжують цей процес, збагачують його, використовуючи при цьому свій педагогічний талант, свої вміння та неабияку майстерність. Вчитель може виступати в ролі вихователя, наставника та викладача. Говорячи про вчителя саме іноземної мови, слід зазначити, що саме він об'єднує всі ці вищезазначені функції.

Вчитель іноземної мови не лише навчає учнів та формує в них почуття комунікативної компетенції, а й виховує їх, розвиває в них почуття поваги до культури та традицій країни, мова якої вивчається, заохочує кожного учня до сумісної праці та активної діяльності [2; с.88].

Роль вчителя іноземної мови у вихованні та навчанні учнів не оціненна. Відповідно до того, чи зможе вчитель викликати у учнів зацікавленість до предмета та бажання вчити мову, буде залежати подальший навчально - виховний процес, і зрештою буде зрозуміло, чи зможе учень стати тим, ким прагне стати та досягти успішності у житті. Адже як відомо, знання іноземної мови відкриває багато перспектив і допомагає оволодіти багатьма професіями. Людина, володіючи іноземною мовою, почуває неймовірне щастя та насолоду, спілкуючись з іноземцями і усвідомлюючи той факт, що її мова зрозуміла.

У наш час проблема особистості вчителя іноземної мови та його ролі у житті учнів та школи доволі актуальна. Оскільки саме він навчає учнів цій мові, виховує їх, допомагає їм усвідомити радість та щастя від можливостей спілкування.

Особистість вчителя досліджувалась багатьма вченими і не є новою як для педагогіки, так і для методики.

Відомі педагоги Ян Амос Коменський та К. Д. Ушинський розглядали особистість вчителя та нерідко торкалися даної теми, а науковці та методисти І.А. Зимняя та І.Л. Бім неодноразово наголошували саме на особистості вчителя іноземної мови .

Проте дуже мало уваги було приділено ролі саме вчителя іноземної мови у вихованні та навчанні учнів. І саме тому дана проблема на нашу думку потребує подальшого обговорення.

Одне з найголовніших завдань освіти – зробити людину творчою особистістю. Пріоритет особистості має стати основою філософії та ідеологією навчання, виховання, центральною ціннісною орієнтацією як вчителя, так і **обдарованого учня**.

Розглянемо основні риси успішного вчителя новатора іноземної мови:

1. Натхненний (надихає учнів на успішну діяльність, учні відчувають його захоплення своєю роботою та предметом.)

2. Професійно-підготовлений (добре знає свій предмет, щоденно планує й готує свої уроки.)

3. Підтримує учнів(розвиває та підтримує творчість і допитливість учнів, дружній та доброзичливий, підтримує і заохочує, усміхнений, уважний і люблячий).

4. Послідовний, принциповий і вимогливий у викладанні та в оцінюванні (доброзичливо принциповий, цілеспрямований і послідовний, толерантний та терплячий).

5. Забезпечує ефективне навчання та виховання (дає зрозумілі пояснення, навчає цікаво й весело, не принижує особисту гідність учня).

6. Завжди дає відповідь на несподівані запитання, а якщо не знає відповіді, визнає це, зауваживши, що знає, як і де знайти її.

7. Визнає і практикує різноманіття у викладанні(урізноманітнює навчальний процес, використовує і запроваджує новітні навчальні методи).

8. Гнучкий, позитивно ставиться до змін.

9. Проводить уроки не лише сидячи.

10. Залишає негативний емоційний вантаж поза дверима класу. Навіть, Ян Амос Коменський дивувався з того, наскільки у сучасних йому школах вивчення іноземної мови було важливим [5;100].

Ефективність навчання іноземної мови у значній мірі залежить від чіткої та гнучкої організації навчального процесу на уроці, від умінь вчителя враховувати реальне засвоєння матеріалу кожним учнем та його індивідуальні особливості.

Методика сучасного уроку іноземної мови тісно пов'язана з інтерактивними методами. Якість людської мови як засобу комунікації визначається двома параметрами: швидкістю мовленнєвої реакції та широта кругозору. Ось чому креативні методи, засновані на артистичному, творчому підході до навчання іноземній мові, сьогодні найбільш бажані.

Учитель повинен ставити головний акцент на завдання, які розвивають творчий початок особистості, підвищують мотивацію вивчення мови та покращує мову як основний механізм комунікації. На Заході ці методи відомі дуже давно та широко практикуються. У нас, без сумніву, певні педагоги їх також використовують, хоча і не являються обов'язковими. [3; с.83].

У сьогоднішніх умовах креативні методи повинні стати головними, оскільки вони формують творчу, мовленнєву особистість, яка спроможна швидко реагувати та адаптуватись до будь-якого мовленнєвого середовища та певним соціальним умовам. Використання цих методів дає дуже хороші результати при навчанні іноземній мові. [4; с.3]

В основі креативних методів лежать вправи, які розвивають швидкість реакції та розширюють кругозір. Ці вправи нероздільно пов'язані з поняттям „семантичного поля”. Після проходження тієї чи іншої теми, скажімо „ меблі” чи „ресторан”, викладач може у швидкому темпі називати предмети, які відносяться чи не відносяться до даного семантичного поля. Учні повинні миттєво відреагувати. Завдання спочатку виконуються на російській мові, потім на іноземній.

Робота з використанням семантичних полів взагалі дуже ефективна, оскільки окрім швидкості реакції розвиває асоціативне мислення. Підвищення мотивації вивчення іноземної мови напряму залежить від енергії та особистих якостей викладача, від його вміння підвищити самооцінку учнів.[5; с.30]

Викладач завжди повинен працювати на випередження. Вже з першого заняття доцільно брати темп нормальної розмовної мови. Стовідсоткового розуміння не існує, навіть на рідній мові. Оволодіння іноземною мовою – це вміння схоплювати зміст нових слів, висловів (на професійному рівні – неологізмів, діалектизмів, жаргонізмів, професійних термінів) за рахунок розуміння контексту. Для спілкування досить 30% розуміння.

Основа мови як засобу спілкування - діалог, ось чому комунікативні курси західних видавництв повинні займати керівну позицію при навчанні практики мови.[6; с.8]

Будь-яка мова складається з „трьох китів”: фонетики, граматики та лексики. На кожному занятті необхідно давати як фонетичний, так і лексико-граматичний матеріал. Доцільно давати досить великий об'єм лексичних одиниць на кожному занятті. Нехай учням здається, що вони плутаються в мові, що „все розуміють, але не можуть сказати”.

Без сумніву, використання цих методів при навчанні іноземній мові вимагає від викладача артистичних здібностей, більших енергійних та моральних затрат, що нерозривно пов'язане з психологією, з поняттям емоційного комфорту та дискомфорту учнів. [2; с.16] Не всі учні відразу зможуть прийняти активну участь у грі, не всі готові до публічного виступу і перевтіленню, але успіх при такому підході гарантований, і викладач відчуває віддачу від своєї роботи.

Отже, важливими аспектами діяльності вчителя іноземної мови та його участі в організації навчально-виховного процесу у середніх навчальних закладах вважаємо такі:

1) викладач іноземної мови не лише навчає учнів, а й виховує їх, формує та розвиває у дітей найкращі людські якості;

2) збагачує дітей цікавою інформацією, новими фактами з життя країн, по новому будує навчальний процес, заохочуючи учнів до активної праці та сумісної навчальної діяльності;

3) саме вчитель іноземної мови сприяє тому, що діти починають по іншому дивитись на навчальний процес. Для них навчання більше не нудьга та одноманітність, а пригода та цікава подорож, яка ніколи не закінчується. Тим саме у учнів змінюється відношення до навчання, з'являється інтерес, зацікавленість та бажання вчитись.

Тож, роль вчителя іноземної мови у здійсненні навчально-виховного процесу величезна і цей факт дуже важко спростувати чи заперечити.

Література

1. Азаров Ю.П. Искусство воспитывать: Кн. Для учителя. – 2-е изд., испр. и доп. – М.: Просвещение, 1985.- 448 с.
2. Зимняя И. А. Психология обучения нерідній мові.- М.: Рус. язык, 1989.- 221с.
3. Комков И.М. Методика преподавания иностранных языков.- Минск, Выш. школа, 1979.- 352с.
4. Личность школьника в системе коллективных отношений. Ростов – на – Дону, 1972.- 156с.
5. Настольная книга преподавателя иностранного языка: Спр. пособие – Минск, Высшая школа, 1992.- 167с.
6. Профессиограмма учителя иностранного языка (рекомендации) / под. ред. С.Ф. Шатилова, К.И. Соломатова, Е.С. Рабуновского. – Л.: ЛГПИ, 1985.- 200с.